

LIETUVOS VYRIAUSIASIS ADMINISTRACINIS TEISMAS

SPRENDIMAS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2016 m. gruodžio 14 d.
Vilnius

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo išplėstinė teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Laimučio Alechnavičiaus (pranešėjas), Anatolijaus Baranovo, Ramūno Gadliausko, Romano Klišausko (kolegijos pirmininkas) ir Dalios Višinskienės, sekretoriaujant Gretai Kapačinskaitei, dalyvaujant atsakovo Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos atstovams R. M., D. Z. ir E. P., atsakovo Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos atstovams J. K., P. K. ir L. M.,

viešame teismo posėdyje išnagrinėjo pagal Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2016 m. birželio 6 d. nutartį pradėtą norminę administracinę bylą dėl Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2009 m. lapkričio 24 d. įsakymo Nr. 1-214 „Dėl viešuosius interesus atitinkančių paslaugų elektros energetikos sektoriuje sąrašo nustatymo“, Viešuosius interesus atitinkančių paslaugų teikimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2009 m. lapkričio 24 d. įsakymu Nr. 1-215, Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos 2010 m. spalio 29 d. nutarimo Nr. O3-254 „Dėl viešuosius interesus atitinkančių paslaugų lėšų ir kainų nustatymo“ ir 2011 m. spalio 28 d. nutarimo Nr. O3-349 „Dėl viešuosius interesus atitinkančių paslaugų kainos 2012 metams nustatymo“ nuostatų teisėtumo.

Išplėstinė teisėjų kolegija

n u s t a t ė:

I.

1. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas, nagrinėdamas administracinę bylą pagal pareiškėjo akcinės bendrovės „Achema“ apeliacinį skundą dėl Vilniaus apygardos administracinio teismo 2015 m. balandžio 13 d. sprendimo administracinėje byloje pagal pareiškėjo akcinės bendrovės „Achema“ skundą atsakovui Lietuvos valstybei, atstovaujamai Lietuvos Respublikos energetikos ministerijai (toliau – ir Energetikos ministerijai) ir Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijai (toliau – ir Komisijai), trečiajam suinteresuotam asmeniui akcinei bendrovei „Litgrid“ dėl žalos atlyginimo (adm. b. Nr. A-516-146/2016), 2016 m. birželio 6 d. nutartimi nutarė iškelti norminę bylą, kad būtų ištirta, ar:

(1) Lietuvos Respublikos energetikos ministro (toliau – ir energetikos ministras) 2009 m. lapkričio 24 d. įsakymo Nr. 1-214 „Dėl viešuosius interesus atitinkančių paslaugų elektros energetikos sektoriuje sąrašo nustatymo“ (toliau – ir Sąrašas) 1.2 punktą ir Viešuosius interesus atitinkančių paslaugų teikimo tvarkos aprašo, patvirtinto energetikos ministro 2009 m. lapkričio 24 d. įsakymu Nr. 1-215 (toliau – ir Tvarkos aprašas), 6.2 punktą (energetikos ministro 2010 m. spalio 8 d. įsakymo Nr. 1-283 redakcija), kiek juose viešuosius interesus atitinkančioms paslaugoms (toliau – ir VIAP) priskirta elektros energijos gamyba naudojant kitus nei atsinaujinančius energijos išteklius, atitinka Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo 2 straipsnio 40 ir 41 dalis (2009 m. gruodžio 22 d. įstatymo Nr. XI-641 redakcija), 9 straipsnį (2004 m. liepos 1 d. įstatymo Nr. IX-2307 redakcija) bei teisės aktų hierarchijos principą;

(2) Komisijos 2010 m. spalio 29 d. nutarimo Nr. O3-254 „Dėl viešuosius interesus atitinkančių paslaugų lėšų ir kainų nustatymo“ (toliau – ir Nutarimas Nr. 254) 4 punktą ir 2011 m. spalio 28 d. nutarimas Nr. O3-349 „Dėl viešuosius interesus atitinkančių paslaugų kainos 2012 metams nustatymo“ (toliau – ir Nutarimas Nr. 349), kiek nustatant viešuosius interesus atitinkančių paslaugų kainą buvo atsižvelgta į naudojant kitus nei atsinaujinančius energijos išteklius gaminamą elektros energiją, nurodytą Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2009 m. lapkričio 24 d. įsakymo Nr. 1-214 „Dėl viešuosius interesus atitinkančių paslaugų elektros energetikos sektoriuje sąrašo nustatymo“ 1.2 punkte, atitinka Elektros energetikos įstatymo 2 straipsnio 40 ir 41 dalis (2009 m. gruodžio 22 d. įstatymo Nr. XI-641 redakcija), 9 straipsnį (2004 m. liepos 1 d. įstatymo Nr. IX-2307 redakcija) ir iš teisės aktų hierarchijos principo kylančius reikalavimus.

2. Teismas, vertindamas minėtus Elektros energetikos įstatymo 2 straipsnio 40 ir 41 dalis bei 9 straipsnį nurodė, kad viešieji interesai elektros energetikos sektoriuje, kuriais remiantis yra tvirtinamas VIAP sąrašas, galimai apima tik tokią elektros energijos gamybą kombinuotojo elektros energijos bei šilumos gamybos ciklo elektrinėse, kurios metu naudojami atsinaujinantys energijos ištekliai. Tuo tarpu iš Sąrašo ir Tvarkos aprašo nuostatų matyti, jog jose nurodytos VIAP apėmė elektros energijos gamybą termofikaciniu režimu kombinuotojo elektros energijos ir šilumos gamybos ciklo elektrinėse, nepriklausomai nuo to, koks kuras ar kiti energijos šaltiniai (ištekliai) buvo naudojami šiame gamybos procese. Kitaip tariant, poįstatyminiu teisės aktu galimai į VIAP sąrašą buvo įtraukta veikla, kuri nepatenka į įstatymų leidėjo nustatytus viešuosius interesus elektros energetikos sektoriuje (Elektros energetikos įstatymo 2 str. 40 d. (2009 m. gruodžio 22 d. įstatymo Nr. XI-641 redakcija). Tokios veiklos įtraukimas yra tiesiogiai susijęs ir su atitinkamo laikotarpio VIAP lėšų poreikio nustatymu, pagal kurį buvo apskaičiuojama VIAP kaina.

3. Šiais aspektais, atsižvelgusi į aktualią Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo formuojamą konstitucinę doktriną, susijusią su iš konstitucinio teisinės valstybės principo kylantiems teisės aktų hierarchijos reikalavimais, Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo teisėjų kolegija nurodė, jog jai kyla pagrįstų abejonių dėl jos nagrinėjamoje individualioje byloje taikytino Sąrašo 1.2 punkto (energetikos ministro 2009 m. lapkričio 24 d. įsakymo Nr. 1-214 redakcija) ir Tvarkos aprašo 6.2 punkto (energetikos ministro 2010 m. spalio 8 d. įsakymo Nr. 1-283 redakcija), tiek, kiek juose VIAP priskirta elektros energijos gamyba naudojant kitus nei atsinaujinančius energijos išteklius, atitiktis minėtoms Elektros energetikos įstatymo nuostatomis bei teisės aktų hierarchijos principui.

4. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo teisėjų kolegija 2016 m. birželio 6 d. nutartimi taip pat nurodė, kad nustatant 2011 ir 2012 metų VIAP kainas (mokėjimo už VIAP dydį) buvo atsižvelgiama į prognozuojamą VIAP lėšų poreikį, įskaitant lėšas, reikalingas Sąrašo 1.2 punkte ir Tvarkos aprašo 6.2 punkte numatytoms VIAP teikimo sąnaudoms padengti (kompensuoti) (Komisijos 2010 m. spalio 29 d. nutarimo Nr. O3-254 „Dėl viešuosius interesus atitinkančių paslaugų lėšų ir kainų nustatymo“ 1.2 p.; Komisijos 2011 m. rugsėjo 30 d. nutarimo Nr. O3-278 „Dėl viešuosius interesus atitinkančių paslaugų lėšų ir kainų nustatymo“ 2.1(1) p. (2011 m. spalio 27 d. nutarimo Nr. O3-334 redakcija). Tai reiškia, kad apskaičiuojant ir nustatant 2011 ir 2012 metų VIAP kainą, be kita ko, buvo atsižvelgta į VIAP lėšas, reikalingas remiamai

elektros energijos gamybai, kai gamintojai, naudodami kitus nei atsinaujinantys energijos išteklių, gamina elektros energiją termofikaciniu režimu bendrojo elektros ir šilumos energijos gamybos ciklo elektrinėse ir tiekė šilumą į aprūpinimo šiluma sistemas. Todėl ginčo norminių administracinių aktų teisėtumo tyrimą inicijavusiai Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo teisėjų kolegijai kilo abejonių ir dėl Nutarimo Nr. 254 4 punkto ir Nutarimo Nr. 349, kiek nustatant VIAP kainą buvo atsižvelgta į minėtą veiklą, atitikties Elektros energetikos įstatymo 2 straipsnio 40 ir 41 dalims (2009 m. gruodžio 22 d. įstatymo Nr. XI-641 redakcija), 9 straipsniui bei iš teisinės valstybės principo kylantiems teisės aktų hierarchijos reikalavimams (principui).

II.

5. Atsakovas Energetikos ministerija atsiliepime prašo pripažinti, kad: (1) Sąrašo 1.2 punktas ir Tvarkos aprašo 6.2 punktas (energetikos ministro 2010 m. spalio 8 d. įsakymo Nr. 1-283 redakcija), kiek juose VIAP priskirta elektros energijos gamyba naudojant kitus nei atsinaujinančius energijos išteklius, atitinka Elektros energetikos įstatymo 2 straipsnio 40 ir 41 dalis (2009 m. gruodžio 22 d. įstatymo Nr. XI-641 redakcija), 9 straipsnį (2004 m. liepos 1 d. įstatymo Nr. IX-2307 redakcija) bei teisės aktų hierarchijos principą; (2) nutraukti norminę administracinę bylą dėl Komisijos Nutarimo Nr. 254 4 punkto ir Nutarimo Nr. 349 teisėtumo.

6. Atsiliepime atsakovas Energetikos ministerija pirmiausia akcentuoja, kad teisinį pagrindą viešiesiems interesams elektros energetikos sektoriuje Europos Sąjungos lygiu nustatė 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/72/EB dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, panaikinanti Direktyvą 2003/54/EB (toliau – ir Direktyva 2009/72), kurios 3 straipsnio 2 dalis aiškiai nustatė, kad „valstybės narės elektros energijos sektoriuje veikiančioms įmonėms gali nustatyti įpareigojimus teikti bendros ekonominės svarbos viešąsias paslaugas, kurios gali būti susijusios su saugumu, įskaitant tiekimo saugumą, reguliarumą, kokybę ir kainą, bei su aplinkos apsauga, įskaitant energijos vartojimo efektyvumą, energiją iš atsinaujinančių išteklių ir klimato apsaugą. Tokie įpareigojimai turi būti aiškiai apibrėžti, skaidrūs, nediskriminaciniai, patikrinami ir turi užtikrinti Bendrijos elektros energijos įmonėms vienodas galimybes teikti paslaugas nacionaliniams vartotojams“. Panaši nuostata buvo įtvirtinta ir 2003 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2003/54/EB dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, panaikinamos Direktyvą 96/92/EB, 3 straipsnio 2 dalyje. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas (toliau – ir Teisingumo Teismas) yra konstatavęs, jog valstybės narės turi teisę, laikydamosi Sąjungos teisės, nustatyti savo bendros ekonominės svarbos paslaugų apimtį ir jų teikimo organizavimą, jos konkrečiai gali atsižvelgti į savo nacionalinės politikos tikslus (2010 m. balandžio 20 d. sprendimo byloje *Federutility ir kt.*, C-265/08, 29 p.). Su Sąjungos teise nėra nesuderinama tai, kad viena iš paslaugos kainos sudedamųjų dalių yra universaliosios paslaugos sąnaudoms padengti skirta kainos dalis, jeigu ją sudaro papildomos sąnaudos, atsirandančios dėl konkrečių šios paslaugos ypatumų (1998 m. birželio 18 d. sprendimo byloje *Corsica Ferries France*, C-266/96, 46 p.).

7. Akcentuoja, kad nei Elektros energetikos įstatymo redakcija, galiojusi iki 2012 m. vasario 7 d., nei vėlesnė Elektros energetikos įstatymo redakcija, į kurią perkeltos Direktyvos 2009/72 nuostatos, neįtvirtino viešųjų interesų elektros energetikos sektoriuje ar viešuosius interesus elektros energetikos sektoriuje atitinkančių paslaugų baigtinio sąrašo. Atkreipia dėmesį, kad Konstitucinis Teismas 2014 m. spalio 7 d. sprendimu nutraukė pradėtą bylą pagal pareiškėjų Lietuvos Respublikos Seimo narių grupės prašymą ištirti Elektros energetikos įstatymo 2 straipsnio 41 dalies (2009 m. gruodžio 22 d. įstatymo redakcija) konstitucingumą. Nors byla buvo nutraukta, tačiau Konstitucinio Teismo sprendime buvo padarytos svarbios išvados – „<...> Elektros energetikos įstatyme (2000 m. liepos 20 d., 2004 m. liepos 1 d., 2012 m. sausio 17 d. redakcijos) buvo (ir yra) įtvirtinti [VIAP] elektros energetikos sektoriuje teisiniai pagrindai. <...> Tiek pagal teisinį reguliavimą, kurio atitiktis Konstitucijai yra ginčijama, tiek pagal jį pakeitusį ir šiuo metu galiojantį teisinį reguliavimą [VIAP] sąrašą, teikėjus ir teikimo tvarką tvirtina Vyriausybė arba jos įgaliota institucija“. Tokia Konstitucinio Teismo išvada, pasak atsakovo,

paneigia abejones dėl to, kad konkrečių VIAP mokėtojų sąrašas ir kiti aspektai turėtų būti įtvirtintas įstatyme, o ne poįstatyminiuose teisės aktuose.

8. Nurodo, kad Konstitucinis Teismas minėtame 2014 m. spalio 7 d. sprendime pažymėjo, jog 2012 m. sausio 17 d. pakeitus Elektros energetikos įstatymą ir jį išdėsčius nauja redakcija, VIAP teisinis reguliavimas buvo pakeistas, *inter alia* pačiame Elektros energetikos įstatyme *expressis verbis* nurodant tam tikras konkrečias paslaugas, kurias Vyriausybė gali priskirti prie VIAP elektros energetikos sektoriuje, o taip pat yra nustatyti tam tikri kriterijai, kuriais remiantis tvirtinamas šių paslaugų sąrašas ir nustatomi įpareigojimai teikti minėtas paslaugas. Tačiau atkreiptinas dėmesys, kad VIAP paslaugų sąrašas dėl reguliavimo pasikeitimo šioje dalyje iš esmės nepakito. Priešingai, įstatymų leidėjas, detalizuodamas veiklas, kurios gali būti priskiriamos VIAP, pakeisto Elektros energetikos įstatymo 74 straipsnyje nurodė veiklas, kurios buvo įvardytos tiek Sąraše, tiek Tvarkos aprašo 6 ir 7 punktuose. Atitinkamai atsakovas Energetikos ministerija daro išvadą, kad įstatymų leidžiamosios ir vykdomosios valdžių pozicijos VIAP priskirtinų paslaugų klausimu sutampa.

9. Pažymi, kad Konstitucinis Teismas, išnagrinėjęs konstitucinės justicijos bylą dėl viešuosius interesus atitinkančių paslaugų elektros energetikos sektoriuje teisinio reguliavimo, 2015 m. spalio 29 d. nutarimu pripažino, kad reguliavimas neprieštarauja Konstitucijai ir įstatymų nuostatomis. Vertindamas Vyriausybės įgaliojimus nustatyti VIAP sąrašą, Konstitucinis Teismas pabrėžė, jog Vyriausybė „<...> turėjo įgaliojimus nustatyti *inter alia* VTAP elektros energetikos sektoriuje sąrašą, šiuo aspektu nebuvo nukrypta nuo iš Konstitucijos Vyriausybei kylančių reikalavimų dėl poįstatyminių aktų, būtinų įstatymams įgyvendinti, priėmimo. <...> Elektros energetikos įstatymo (2012 m. sausio 17 d. redakcija) 74 straipsnio 2 dalyje įtvirtintas reikalavimas Vyriausybei nustatant VIAP sąrašą vadovautis išimtinai šio straipsnio 1 dalies nuostatomis nereiškia, jog Vyriausybė VIAP gali priskirti išimtinai tik tas paslaugas, kurios nurodytos šioje dalyje; Vyriausybė pagal Elektros energetikos įstatymo (2012 m. sausio 17 d. redakcija) 74 straipsnio 1 dalį VIAP elektros energetikos sektoriuje gali priskirti ir kitas, šioje dalyje tiesiogiai neišvardytas, paslaugas, vadovaudamasi minėtais bendraisiais reikalavimais ir viešaisiais interesais elektros energetikos sektoriuje“. Atitinkamai atsakovas daro išvadą, kad Vyriausybė arba jos įgaliota institucija turi teisę nustatyti, kas yra priskiriama VIAP.

10. Teigia, kad priimant Sąrašą ir Tvarkos aprašą buvo nuosekliai vadovaujama ne tik viešųjų interesų elektros energetikos sektoriuje koncepcija, kuri buvo nustatyta Elektros energetikos įstatymo 2 straipsnio 40 dalyje, bet taip pat ir bendraisiais energetikos veiklos reguliavimo tikslais, nustatytais Lietuvos Respublikos energetikos įstatymo 3 straipsnyje, elektros energetikos sektoriaus teisinio reguliavimo tikslais, nustatytais Elektros energetikos įstatymo 3 straipsnyje, taip pat Valstybės ilgalaikės raidos strategijoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos Seimo 2002 m. lapkričio 12 d. nutarimu Nr. IX-1187, ir tuo metu galiojusioje Nacionalinėje energetikos strategijoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos Seimo 2007 m. sausio 18 d. nutarimu Nr. X-1046 įtvirtintais tikslais ir uždaviniais.

11. Teigia, kad, remiantis iki 2012 m. vasario 7 d. galiojusio Elektros energetikos įstatymo 2 straipsnio 40 dalimi, viešuosius intereseuose elektros energetikos sektoriuje sudarė (1) elektros energetikos veikla (arba neveikimas), susijusi su visuomenės saugumu ir aplinkos apsauga ir (2) elektros energijos gamyba, naudojant atsinaujinančius energijos išteklius kombinuotojo elektros energijos bei šilumos gamybos ciklo elektrinėse. Atitinkamai mano, kad net jei bendra elektros energijos ir šilumos gamyba kombinuotojo ciklo elektrinėse, naudojant ne atsinaujinančius energijos išteklius, bet iškastinį kurą, nebūtų laikytina viešaisiais interesais pagal antrąjį požymį, tokia veikla įgaliotos institucijos galėjo būti pripažinta viešaisiais interesais pagal pirmąjį įstatymų leidėjo požymį, jei tokia veikla yra susijusi su visuomenės saugumu ir aplinkos apsauga. Direktyvos 2009/72 3 straipsnio 2 dalis šių požymių sąrašą detalizuoja.

12. Akcentuoja, kad: (1) Energetikos ministerija, priimdama jos kompetencijai įstatymų leidėjo ar Vyriausybės priskirtus sprendimus, įgyvendino valstybės politiką energetikos srityje; (2) įstatymų leidėjas aiškiai nustatė, jog viešiesiems interesams elektros energetikos sektoriuje priskiriama veikla, susijusi su visuomenės saugumu ir aplinkos apsauga; taip pat bendra elektros

energijos ir šilumos gamyba aiškiai priskiriama VIAP (tuo metu galiojusio Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymo 4 str. 1 d.); (3) visuomenės saugumas elektros energetikos sektoriuje *inter alia* suprantamas kaip tiekimo saugumas, patikimumas ir reguliarumas (Direktyvos 2009/72 3 str. 2 d.). Atitinkamai mano, kad Energetikos ministerija, į viešuosius interesus elektros energetikos sektoriuje atitinkančių paslaugų sąrašą įtraukdama bendrą elektros energijos ir šilumos gamybą, jokia apimtimi nepažeidė iki 2012 m. vasario 7 d. galiojusių Elektros energetikos įstatymo 2 straipsnio 40 ir 41 dalių nuostatų, Šilumos ūkio įstatymo 4 straipsnio 1 dalies nuostatų, bet priešingai – kaip tik jomis nuosekliai vadovavosi ir, disponuodama jai pavesta kompetencija, įstatymus įgyvendinančiais teisės aktais detalizavo bei aiškiai sureguliuo viešuosius interesus elektros energetikos sektoriuje atitinkančias paslaugas: nustatė konkretų ir baigtinį tokių paslaugų sąrašą, jų teikėjus ir teikimo tvarką.

13. Energetikos ministerijos nuomone, Įsakymo Nr. 1-214 1.2 punktą, kuriuo nustatoma, jog viešuosius interesus elektros energetikos sektoriuje atitinkančioms paslaugoms priskiriama elektros energijos gamyba „termofikaciniu režimu kombinuotojo elektros energijos ir šilumos gamybos ciklo elektrinėse, kai šios elektrinės tiekia šilumą į aprūpinimo šiluma sistemas“ neprieštarauja Elektros energetikos įstatymo 2 straipsnio 40 ir 41 daliai. Tokios pačios pozicijos Energetikos ministerija laikosi ir dėl tikrinamo Tvarkos aprašo 6.2 punkto.

14. Pabrėžia, kad elektros energijos gamybos termofikaciniu režimu kombinuotojo elektros energijos ir šilumos gamybos ciklo elektrinėse skatinimas yra pagrįstas kertiniais valstybės energetinio saugumo principais, įtvirtintais Energetikos įstatymo 3 straipsnyje, Elektros energetikos įstatymo 3 straipsnyje, minėtos Nacionalinės energetikos strategijos 5 punkte bei Direktyvos 2009/72 3 straipsnyje. Elektros energijos gamyba termofikaciniu režimu kombinuotojo elektros energijos ir šilumos gamybos ciklo elektrinėse yra tiesiogiai susijusi su visuomenės saugumu ir aplinkos apsauga, visu pirma, įvertinus šiuos faktorius: (1) elektros energijos gamyba termofikaciniu režimu, kuomet vartotojų energijos poreikiams panaudojama tiek pagaminta elektros energija, tiek šiluma, t. y. naudingai panaudojami tiek kuro išteklių, tiek visi energijos gamybos procese gauti produktai, leidžia padidinti energijos gamybos efektyvumą; (2) šilumos, kaip antrinio elektros energijos gamybos proceso produkto, naudingas panaudojimas vartotojų poreikiams užtikrinti sumažina energijos sąnaudas ir, atitinkamai, energijos gamybos procese susidarantių šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimą į aplinką, tuo mažinant energetikos veiklos poveikį aplinkai; (3) efektyvus šilumos panaudojimas leidžia sumažinti pirminių energijos šaltinių, tarp jų ir importuojamo iškastinio kuro, naudojimą vienam energijos vienetui pagaminti, tuo bent iš dalies mažinant valstybės energetinės sistemos priklausomybę nuo energijos išteklių importo bei didinant gyventojų ir ūkio subjektų aprūpinimo energija saugumą ir patikimumą. Poreikis užtikrinti šių tikslų įgyvendinimą kilo iš Energetikos įstatymo 2 straipsnio 9 dalies ir 3 straipsnio 1 punkto, Elektros energetikos įstatymo 3 straipsnio 4 punkto bei Nacionalinės energetikos strategijos 5 punkto nuostatų. Taip pat nurodo, kad vadovaujantis 2004 m. vasario 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/8/EB dėl termofikacijos skatinimo, remiantis naudingosios šilumos paklausa vidaus energetikos rinkoje, ir iš dalies keičiančią Direktyvą 92/42/EEB (toliau – ir Direktyva 2004/8) 1 straipsniu, energijos gamyba termofikaciniu režimu skatinama siekiant „padidinti energijos naudingumą ir pagerinti tiekimo saugumą, sukuriant pagrindą skatinti ir plėtoti šilumos ir elektros energijos didelio naudingumo termofikaciją, pagrįstą naudingosios šilumos paklausa ir pirminės energijos taupymu energetikos vidaus rinkoje, atsižvelgiant į konkrečias nacionalines aplinkybes, ypač susijusias su klimato ir ekonominėmis sąlygomis“.

15. Atsižvelgdamas į šias aplinkybes atsakovas mano, kad bendros elektros energijos ir šilumos gamybos priskyrimas viešuosius interesus elektros energetikos sektoriuje atitinkančioms paslaugoms buvo aiškiai ir nuosekliai pagrįstas bendraisiais Europos Sąjungos teisinio reguliavimo principais, įtvirtintais Direktyvoje 2004/8 ir Direktyvoje 2009/72, Lietuvos Respublikos valstybės interesais energetikos srityje, numatytais Nacionalinėje energetikos strategijoje, taip pat įstatymų leidėjo nustatytais bendraisiais elektros energetikos sektoriaus ir šilumos ūkio teisinio reguliavimo principais.

16. Pabrėžia, jog Energetikos ministerija, įgyvendindama valstybės energetikos politiką ir vadovaudamasi įstatymų leidėjo nustatyta bei Vyriausybės pavesta kompetencija, priimdama sprendimus *inter alia* turi įvertinti energijos vartotojų interesus ir savo kompetencijos ribose užtikrinti jų apsaugą. Bendra elektros energijos ir šilumos gamyba, kuomet elektros energijos gamybos procese gauta šiluma tikslingai panaudojama vartotojų poreikiams, leidžia efektyviai panaudoti pagamintą energiją, sumažinti kuro sąnaudas vienam energijos vienetui ir tuo bent iš dalies sumažinti energetikos įmonių veiklos kaštus, kurie įskaičiuojami į šilumos kainą. Šiuos procesus reguliuojančios priemonės buvo būtinos atsižvelgiant į šilumos kainų augimo tendenciją ir siektinos įgyvendinant valstybės energetikos politikos tikslus bei uždavinius.

17. Dėl tikrinamų Sąrašo ir Tvarkos aprašo nuostatų atitikties Elektros energetikos įstatymo 9 straipsniui, pastebi, kad, atsižvelgiant į Konstitucijos 94 straipsnio 1 punktą, Vyriausybė (atitinkamai – ir kiti subjektai) vykdo įstatymus, todėl negali pasirinktinai vykdyti tik kai kurių įstatymų nuostatas, ignoruodama kitas. Akcentuotina, kad Elektros energetikos įstatymo 2 straipsnio 40 dalis, Šilumos ūkio įstatymo 4 straipsnis numato ir kitas, Elektros energetikos įstatymo 9 straipsnyje nenumatytas nuostatas, VIAP elektros energetikos sektoriuje. Vyriausybė ar jos įgaliota institucija minėtų normų negali ignoruoti, ypač įvertinant tai, kad Elektros energetikos įstatymo 2 straipsnio 41 dalis imperatyviai nustato pareigą Vyriausybei ar jos įgaliotai institucijai, tvirtinant VIAP sąrašą, teikėjus ir teikimo tvarką vadovautis viešaisiais interesais elektros energetikos sektoriuje.

18. Dėl Komisijos 2010 m. spalio 29 d. nutarimo Nr. 03-254 ir 2011 m. spalio 28 d. nutarimo Nr. 03-349 nurodo, kad šie aktai laikytini individualiais administraciniais aktais, negalinčiais būti norminės administracinės bylos nagrinėjimo dalyku. Atitinkamai prašo šią norminės administracinės bylos dalį nutraukti.

III.

19. Atsakovas Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija atsiliepime prašo nutraukti norminės administracinės bylos dalį dėl Nutarimo Nr. 254 4 punkto ir Nutarimo Nr. 349 teisėtumo, o atsisakius tenkinti šį prašymą – pripažinti šiuo administracinius aktus teisėtais.

20. Atkreipia dėmesį, kad Nutarimu Nr. 254 yra nustatoma VIAP kaina 2011 metams, o Nutarimu Nr. 349 – 2012 metams. VIAP kaina 2012 metams buvo pakeista 2011 m. gruodžio 29 d. Komisijos nutarimu Nr. O3-442 „Dėl Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos 2011 m. spalio 28 d. nutarimo Nr. O3-349 „Dėl viešuosius interesus atitinkančių paslaugų kainos 2012 metams nustatymo“ įgyvendinimo“.

21. Mano, kad tikrinami Komisijos nutarimai yra individualūs administraciniai aktai, šiuo aspektu, be kita ko, pažymėdamas, kad analogiškai Komisijos nutarimai, kuriais nustatoma konkreti VIAP kaina, yra laikomi individualiais administraciniais aktais ir dėl jų yra pradėtos kitos administracinės bylos dėl individualių administracinių aktų panaikinimo (proc. Nr. 3-61-3-02916-2012-6; 3-61-3-02915-2012-5; 3-61-3-02917-2012-7; 3-61-3-06606-2013-7; 3-61-3-04993-2014-5; 3-61-3-05661-2015-9).

22. Teigia, kad priimdama tikrinamus nutarimus, Komisija turėjo pareigą laikytis ir tinkamai taikė tuo metu galiojusį VIAP teisinį reglamentavimą; vadovavosi kito viešojo administravimo subjekto priimtais aukštesnės galios norminiais teisės aktais ir turėjo pareigą juos įgyvendinti. Akcentuoja, kad viešojo administravimo subjektų kompetencija turi būti nustatyta įstatymu, veikla vykdoma tik pagal jiems priskirtą kompetenciją, o atitinkamam teisėkūros subjektui viršijus jam teisės aktais suteiktą kompetenciją ir priėmus norminį administracinį aktą, kurį jis nėra įgaliotas priimti, tuo pačiu būtų pažeistas ir Konstitucijos preambulėje įtvirtintas teisinės valstybės principas. Priimdama tikrinamus nutarimus Komisija vadovavosi Vyriausybės įgaliotos institucijos administravimo subjekto – Energetikos ministerijos priimtais norminiais teisės aktais. Atsižvelgiant į tai, Komisija, įgyvendindama įstatymų leidėjo jai suteiktas energetikos sektoriaus reguliuotojo institucijos funkcijas, numatytas tuo metu galiojusio Energetikos įstatymo 17 straipsnio 8 dalies 1, 3, 6 ir 7 punktuose, neturi

diskrecijos teisės keisti Energetikos ministerijos nustatytos viešuosius interesus elektros energetikos sektoriuje atitinkančios paslaugų teikimo tvarkos. Dėl šios priežasties Komisijos priimti tikrinami nutarimai buvo grindžiami Energetikos ministerijos nustatytais reikalavimais, įtvirtintais Tvarkos apraše. VIAP kainą pavesta nustatyti Komisijai. Tokia teisė Komisijai yra suteikta energetikos ministro 2009 m. lapkričio 24 d. įsakymo Nr. 1-215 „Dėl viešuosius interesus atitinkančių paslaugų teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ 24 punktu.

23. Apibendrinamas atsakovas nurodo, kad Komisija, priimdama tikrinamus nutarimus, laikėsi įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimų bei neviršijo savo kompetencijos (neveikė *ultra vires*). Šiais nutarimais nebuvo pakeisti įstatymai ir sukurta naujų bendro pobūdžio teisės normų, kurios konkuruotų su įstatymo normomis. Be kita ko, Komisija, priimdama aptariamus nutarimus, detalizuoja įstatymo normas, todėl VIAP kainą 2011 ir 2012 metams nustatantys tikrinami nutarimai yra teisėti ir pagrįsti. Ginčo laikotarpiu galiojusių teisės aktų, reglamentavusių VIAP, teisėtumas nėra nuginčytas.

Išplėstinė teisėjų kolegija

k o n s t a t u o j a:

IV.

24. Nagrinėjamoje norminėje byloje yra atliekamas Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2016 m. birželio 6 d. nutartimi administracinėje byloje Nr. A-516-146/2016, t. y. individualioje administracinėje byloje, pradėtas tyrimas dėl:

(1) Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2009 m. lapkričio 24 d. įsakymo Nr. 1-214 „Dėl viešuosius interesus atitinkančių paslaugų elektros energetikos sektoriuje sąrašo nustatymo“ (toliau – ir Sąrašas) 1.2 punkto ir Viešuosius interesus atitinkančių paslaugų teikimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2009 m. lapkričio 24 d. įsakymu Nr. 1-215 (toliau – ir Tvarkos aprašas), 6.2 punkto (energetikos ministro 2010 m. spalio 8 d. įsakymo Nr. 1-283 redakcija), kiek juose viešuosius interesus atitinkančioms paslaugoms (toliau – ir VIAP) priskirta elektros energijos gamyba naudojant kitus nei atsinaujinančius energijos išteklius, atitikties Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo 2 straipsnio 40 ir 41 dalims (2009 m. gruodžio 22 d. įstatymo Nr. XI-641 redakcija), 9 straipsniui (2004 m. liepos 1 d. įstatymo Nr. IX-2307 redakcija) bei teisės aktų hierarchijos principui;

(2) Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos (toliau – ir Komisija) 2010 m. spalio 29 d. nutarimo Nr. O3-254 „Dėl viešuosius interesus atitinkančių paslaugų lėšų ir kainų nustatymo“ 4 punkto ir 2011 m. spalio 28 d. nutarimo Nr. O3-349 „Dėl viešuosius interesus atitinkančių paslaugų kainos 2012 metams nustatymo“, kiek nustatant VIAP kainą buvo atsižvelgta į naudojant kitus nei atsinaujinančius energijos išteklius gaminamą elektros energiją, nurodytą Sąrašo 1.2 punkte, atitikties Elektros energetikos įstatymo 2 straipsnio 40 ir 41 dalims (2009 m. gruodžio 22 d. įstatymo Nr. XI-641 redakcija), 9 straipsniui (2004 m. liepos 1 d. įstatymo Nr. IX-2307 redakcija) ir teisės aktų hierarchijos principui.

25. Paminėtina, kad administracinių aktų teisėtumo tyrimas buvo inicijuotas ir norminė byla Lietuvos vyriausiajame administraciniame teisme buvo pradėta nagrinėti iki 2016 m. liepos 1 d. Todėl, vadovaujantis Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo Nr. VIII-1029 pakeitimo įstatymo (2016 m. birželio 2 d. įstatymas Nr. XII-2399) 8 straipsnio 1 dalimi, ši administracinė byla nagrinėtina pagal tvarką, galiojusią iki 2016 m. liepos 1 d. Atitinkamai šiame baigiamajame teismo akte remiamasi Administracinių bylų teisenos įstatymo redakcija, galiojusia iki minėto pakeitimo įstatymo įsigaliojimo.

V.

26. Šioje norminėje byloje tikrinamas Sąrašo 1.2 punktas įtvirtino, kad „viešuosius interesus elektros energetikos sektoriuje atitinka šios paslaugos: <...> elektros energijos gamyba: <...> termofikaciniu režimu kombinuotojo elektros energijos ir šilumos gamybos ciklo elektrinėse, kai šios elektrinės tiekia šilumą į aprūpinimo šiluma sistemas; <...>.“ Tvarkos aprašo 6.2 punktas (energetikos ministro 2010 m. spalio 8 d. įsakymo Nr. 1-283 redakcija), kurio teisėtumu taip pat abejojama, nustatė, kad, „vadovaujantis energetikos ministro patvirtintu [Sąrašu], elektros energijos gamyba remiama, kai: <...> gamintojai gamina elektros energiją termofikaciniu režimu bendrojo elektros ir šilumos energijos gamybos ciklo elektrinėse ir tiekia šilumą į aprūpinimo šiluma sistemas <...>.“ Taigi, šiomis nuostatomis VIAP priskiriama kombinuota elektros energijos ir šilumos gamyba termofikacinėse elektrinėse, kai jose pagaminta šiluma tiekama į aprūpinimo šiluma sistemas.

27. Norminę bylą pradėjusi Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo teisėjų kolegija abejoja, ar minėtos veiklos įtraukimas į VIAP sąrašą neprieštaruoja Elektros energetikos įstatymo 2 straipsnio 40 ir 41 dalims (2009 m. gruodžio 22 d. įstatymo Nr. XI-641 redakcija) ir 9 straipsniui (2004 m. liepos 1 d. įstatymo Nr. IX-2307 redakcija) bei atitinka iš konstitucinio teisinės valstybės principo kylančius teisės aktų hierarchijos reikalavimus.

28. Remiantis Elektros energetikos įstatymo 2 straipsnio 41 dalimi (2009 m. gruodžio 22 d. įstatymo Nr. XI-641 redakcija), VIAP – elektros energetikos įmonių teikiamos paslaugos, kurių sąrašą, teikėjus ir teikimo tvarką nustato Vyriausybė arba jos įgaliota institucija, vadovaudamasi viešaisiais interesais elektros energetikos sektoriuje. Šioje nuostatoje minimi viešieji interesai elektros energetikos sektoriuje – veikla ar neveikimas elektros energetikos sektoriuje, tiesiogiai ar netiesiogiai susiję su visuomenės saugumu ir aplinkos apsauga, taip pat elektros energijos gamyba naudojant atsinaujinančius energijos išteklius kombinuotojo elektros energijos bei šilumos gamybos ciklo elektrinėse (Elektros energetikos įstatymo 2 str. 40 d. (2009 m. gruodžio 22 d. įstatymo Nr. XI-641 redakcija). Elektros energetikos įstatymo 9 straipsnis (2004 m. liepos 1 d. įstatymo Nr. IX-2307 redakcija) numatė, kad „valstybė, nustatydamą įpareigojimus teikti viešuosius interesus atitinkančias paslaugas, skatina gamintojus gaminti elektros energiją panaudojant atsinaujinančius energijos išteklius“. Galiausiai paminėtina ir tai, kad aktualių laikotarpiu Energetikos ministerija tvirtinti VIAP sąrašą bei šių paslaugų teikimo tvarką buvo įgaliota (įpareigota) Vyriausybės 2004 m. lapkričio 22 d. nutarimo Nr. 1462 „Dėl įgaliojimų suteikimo įgyvendinant Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymą“ 1.1.11 punktu (Vyriausybės 2009 m. lapkričio 4 d. nutarimo Nr. 1449 redakcija).

29. Sąrašo ir Tvarkos aprašo nuostatų tyrimą inicijavęs teismas iš esmės abejoja, ar cituotos Elektros energetikos įstatymo nuostatos leido Vyriausybei ar jos įgaliotai institucijai (nagrinėjamu atveju – Energetikos ministerijai) į VIAP sąrašą įtraukti kombinuotą elektros energijos ir šilumos gamybą naudojant kitus nei atsinaujinančius energijos išteklius.

30. Iš viešuosius interesus elektros energetikos sektoriuje įtvirtinusios Elektros energetikos įstatymo 2 straipsnio 40 dalies (2009 m. gruodžio 22 d. įstatymo Nr. XI-641 redakcija), pagal kurią buvo tvirtinamas VIAP sąrašas, matyti, kad įstatymų leidėjas išskyrė tris veiklą (neveikimo) elektros energetikos sektoriuje grupes, t. y. veiklą (neveikimą): (1) tiesiogiai ar netiesiogiai susijusią su visuomenės saugumu; (2) tiesiogiai ar netiesiogiai susijusią su aplinkos apsauga; (3) elektros energijos gamyba naudojant atsinaujinančius energijos išteklius kombinuotojo elektros energijos bei šilumos gamybos ciklo elektrinėse.

31. Čia svarbu pastebėti, kad, skirtingai nei nurodo atsakovas Energetikos ministerija, Šilumos ūkio įstatymo 4 straipsnio 1 dalyje (2007 m. lapkričio 20 d. įstatymo Nr. X-1329 redakcija) nurodyta viešuosius interesus atitinkanti paslauga (bendra šilumos ir elektros energijos gamyba) yra šilumos ūkio paslauga (Šilumos ūkio įstatymo 2 str. 49 d. (2009 m. gegužės 12 d. įstatymo Nr. XI-250 redakcija), o ne aktualiame Elektros energetikos įstatyme numatyta VIAP, už kurią šis įstatymas numatė atitinkamiems vartotojams pareigą mokėti VIAP kainą (Elektros energetikos įstatymo 28 str. 4 ir 5 d., 45 str. 1 ir 2 d. (2004 m. liepos 1 d. įstatymo Nr. IX-2307 ir 2009 m. gruodžio 22 d. įstatymo Nr. XI-641 redakcijos). Atitinkamai šios Šilumos ūkio įstatymo nuostatos nėra reikšmingos nagrinėjamoje byloje, jos negali būti vertinamos, kaip išplečiančios

viešuosius interesus elektros energetikos sektoriuje, pagal kurią nustatomos šiame sektoriuje teikiamos VIAP (jų sąrašas).

32. Toliau pažymėtina, kad iš Elektros energetikos įstatymo 2 straipsnio 40 dalies (2009 m. gruodžio 22 d. įstatymo Nr. XI-641 redakcija) loginės ir lingvistinės konstrukcijos aiškiai galima matyti, jog atitinkama veikla (neveikimas) į VIAP sąrašą gali būti įtraukiamas tiek atvejais, kai ji (jis) atitinka tiek vieną šiame baigiamajame teismo akte nurodytą įstatymų leidėjo nustatytų viešųjų interesų elektros energetikos sektoriuje grupę, tiek kelias. Nagrinėjamu atveju tai reiškia, kad ginčo laikotarpiu VIAP galėjo būti priskirta veikla (neveikimas), susijusi su naudojant kitus nei atsinaujinančius energijos išteklius elektros energijos gamyba minėtose kombinuoto ciklo elektrinėse, jeigu tokia gamyba pateko į veiklą (neveikimą), tiesiogiai ar netiesiogiai susijusią su visuomenės saugumu ar (ir) aplinkos apsauga aptariamoms Elektros energetikos įstatymo 2 straipsnio 40 dalies taikymo prasme.

33. Išplėstinė teisėjų kolegija pabrėžia ir tai, jog vien ta aplinkybė, jog įstatymų leidėjas eksplicitiškai Elektros energetikos įstatymo 2 straipsnio 40 dalyje viešuoju interesu elektros energetikos sektoriuje įvardijo „elektros energijos gamyba naudojant atsinaujinančius energijos išteklius kombinuotojo elektros energijos bei šilumos gamybos ciklo elektrinėse“, nepaneigia prieš tai pateikto vertinimo. Iš tiesų, pavyzdžiui, vienas iš elektros energetikos sektoriuje taikomo reguliavimo (reglamentavimo) tikslų – užtikrinti saugų ir patikimą elektros energetikos sistemos funkcionavimą, energijos gamybą, perdavimą ir skirstymą (Elektros energetikos įstatymo 3 str. 4 p. (2004 m. liepos 1 d. įstatymo Nr. IX-2307 redakcija). Todėl akivaizdu, kad, pavyzdžiui, esant elektros energijos ar energijos išteklių tiekimo sutrikimams, viešuoju interesu elektros energetikos sektoriuje, susijusiu su visuomenės saugumu, gali būti pripažinta ir veikla, susijusi su bendra elektros energijos ir šilumos gamyba naudojant iškastinį kurą. Atitinkamai vertinimo, kad į įstatymų leidėjo nustatytus viešuosius interesus elektros energetikos sektoriuje gali patekti ir veikla (neveikimas), susijusi su elektros energijos gamyba naudojant kitus nei atsinaujinančius energijos išteklius, savaime negali paneigti ir Elektros energetikos įstatymo 9 straipsnis (2004 m. liepos 1 d. įstatymo Nr. IX-2307 redakcija).

34. Minėta, kad viešiesiems interesams elektros energetikos sektoriuje, pagal kuriuos yra nustatomas VIAP sąrašas, be kita ko, priskiriama veikla (neveikimas), tiesiogiai ar netiesiogiai susijusi su aplinkos apsauga.

35. Siekiant atskleisti, kokia veikla (neveikimas) laikytini aplinkos apsauga aptariamų Elektros energetikos įstatymo nuostatų taikymo prasme, paminėtina, jog šiuo įstatymu, be kita ko, buvo įgyvendinta 2003 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/54/EB dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, panaikinanti Direktyvą 96/92/EB (Elektros energetikos įstatymo priedo 8 p. (2004 m. liepos 1 d. įstatymo Nr. IX-2307 redakcija; toliau – ir Direktyva 2003/54). Šios direktyvos 3 straipsnio 2 dalis, be kita ko, numatė, kad „<...> valstybės narės, vadovaudamosi bendru ekonominiu interesu, elektros energijos įmonėms gali nustatyti viešųjų paslaugų teikimo įpareigojimus, susijusius su <...> aplinkos apsauga, įskaitant energijos efektyvumą ir klimato apsaugą <...>“. 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos Direktyvos 2009/72/EB dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, panaikinanti Direktyvą 2003/54/EB, 3 straipsnio 2 dalis taip pat įtvirtina, kad „<...> valstybės narės elektros energijos sektoriuje veikiančioms įmonėms gali nustatyti įpareigojimus teikti bendros ekonominės svarbos viešąsias paslaugas, kurie gali būti susiję su <...> aplinkos apsauga, įskaitant energijos vartojimo efektyvumą, energiją iš atsinaujinančių išteklių ir klimato apsaugą“. Paminėtina ir tai, kad 2006 m. balandžio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/32/EB dėl energijos galutinio vartojimo efektyvumo ir energetinių paslaugų, panaikinanti Tarybos direktyvą 93/76/EEB, kuri atitiko *inter alia* Direktyvą 2003/54 (5 konstatuojamoji dalis), energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonę įvardina ir „didelio naudingumo kogeneracija (pvz., šilumos ir elektros energijos gamybos bendrame cikle prietaisai)“ (III priedo 1 p.).

36. Atsižvelgdama į tai, kas paminėta, išplėstinė teisėjų kolegija taip pat sutinka su atsakovo Energetikos ministerijos argumentais dėl aptariamoms kogeneracijos sąsajumo su

aplinkos apsaugos tikslais, sutinka, jog racionalus ir efektyvus pirminių energijos šaltinių (išteklių), taip pat pagamintos energijos naudingas (efektyvus) panaudojimas yra tiesiogiai susijęs su aplinkos apsauga. Atitinkamai darytina išvada, kad elektros energijos gamyba termofikaciniu režimu bendrojo elektros ir šilumos energijos gamybos ciklo elektrinėse, kai šiluma tiekama į aprūpinimo šiluma sistemas, ginčui aktualiu laikotarpiu galėjo būti pripažinta viešuosius interesus elektros energetikos sektoriuje atitinkančia veikla, nurodyta Elektros energetikos įstatymo 2 straipsnio 40 dalyje (2009 m. gruodžio 22 d. įstatymo Nr. XI-641 redakcija) net ir atvejais, kai šioje energijos gamyboje nebuvo naudojami atsinaujinantys energijos ištekliai. Pažymėtina ir tai, kad Elektros energetikos įstatymo 9 straipsnis (2004 m. liepos 1 d. įstatymo Nr. IX-2307 redakcija, kaip matyti iš jo loginės ir lingvistinės konstrukcijos, bei jos sisteminio vertinimo kitų to paties įstatymo nuostatų kontekste, negali būti vertinamas kaip draudęs valstybės institucijoms nustatyti įpareigojimus teikti VIAP, kai šioms paslaugoms teikti yra naudojami kiti nei atsinaujinantys energijos ištekliai.

37. Šių aplinkybių konstatavimas, atsižvelgiant į šios norminės bylos nagrinėjimo ribas bei tikrinamų Sąrašo ir Tvarkos aprašo nuostatų paskirtį (t. y. kad jomis tik nustatytos atitinkamos VIAP, o ne konkretūs subjektai ar jiems keliami reikalavimai VIAP teikti), nagrinėjamu atveju sudaro pakankamą ir savarankišką pagrindą pripažinti, kad Sąrašo 1.2 punktas ir Tvarkos aprašo 6.2 punktas (energetikos ministro 2010 m. spalio 8 d. įsakymo Nr. 1-283 redakcija), kiek juose VIAP priskirta elektros energijos gamyba naudojant kitus nei atsinaujinančius energijos išteklius, atitiko Elektros energetikos įstatymo 2 straipsnio 40 ir 41 dalis (2009 m. gruodžio 22 d. įstatymo Nr. XI-641 redakcija) bei 9 straipsnį (2004 m. liepos 1 d. įstatymo Nr. IX-2307 redakcija).

VI.

38. Toliau pastebėtina, kad pagal pareiškėjo pateiktame prašyme ar tyrimą individualioje byloje inicijavusio administracinio teismo nutartyje nurodytas konkrečias aplinkybes (argumentus) paprastai yra identifikuojamos norminio akto (jo dalies) teisėtumo tyrimo ribos, ypač tais atvejais, kai prašoma įvertinti norminio akto nuostatų atitiktį bendriesiems teisės (teisinio reguliavimo, viešo administravimo, teisėkūros) principams ir (ar) bendrosioms įstatymuose ir juos lydinčiuose teisės aktuose nurodytoms taisyklėms. Aptariamoms aplinkybėms (argumentai) turi būti konkrečios, aiškios, rodančios ryšį tarp norminio administracinio akto (jo dalies) ir minėtų bendrų principų bei reikalavimų, kurių atitikčiai prašoma ištirti šį aktą (jo dalį). Jos (aplinkybės, argumentai) turi būti susijusios su prašomo atlikti tyrimo objektu, leisti proceso šalims ir teismui nustatyti bei apibrėžti administracinės bylos dalyką ir nagrinėjimo ribas (2015 m. rugsėjo 3 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-2096-502/2015).

39. Šiuo aspektu iš minėtos Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2016 m. birželio 6 d. nutarties administracinėje byloje Nr. A-516-146/2016, kuria buvo pradėtas norminių administracinių aktų teisėtumo tyrimas, motyvuojamosios dalies matyti, kad tikrinamų Sąrašo 1.2 punkto ir Tvarkos aprašo 6.2 punkto neatitiktis teisės aktų hierarchijos principui buvo išimtinai siejama su šių energetikos ministro priimtų norminių aktų galimu neatitikimu minėtoms Elektros energetikos įstatymo nuostatoms. Atitinkamai, paisant minėtų proceso taisyklių bei įvertinus individualioje byloje kilusį ginčą, išplėstinė teisėjų kolegija sprendžia, jog nagrinėjamu atveju tyrimas dėl energetikos ministro įsakymų nuostatų atitikties teisės aktų hierarchijos principui pagal norminę bylą inicijavusio teismo nustatytas (apibrėžtas) šios bylos nagrinėjimo ribas akivaizdžiai nėra tikslingas, todėl tyrimas šioje dalyje yra nutrauktinas.

40. Pabrėžtina ir tai, kad abejonė dėl 2011 ir 2012 metams taikytą VIAP kainą nustačiusių Komisijos nutarimų nuostatų teisėtumo iš esmės yra grindžiama aplinkybe, kad į VIAP sąrašą, kuriuo remiantis nustatomas tam tikro laikotarpio VIAP lėšų poreikis bei, atitinkamai, apskaičiuojama elektros energijos vartotojų mokama VIAP kaina, negalėjo būti įtrauktos Sąrašo 1.2 ir Tvarkos aprašo 6.2 punkte nurodytos veiklos. Kaip matyti iš pareiškėjo individualioje byloje (akcinės bendrovės „Achema“) keliamo reikalavimo dėl žalos atlyginimo

bei šios ginčo šalies pateikiamų argumentų dėl neteisėtų veiksmų ir kitų valstybės civilinės atsakomybės elementų, juos vertinant tyrimą inicijavusio teismo nutartyje iškeltų abejonių kontekste, šioje norminėje byloje atliktinas minėtų Komisijos nutarimų nuostatų teisėtumo tyrimas yra aktualus tik tiek, kiek nustatant ginčo laikotarpio VIAP kainą buvo atsižvelgta į tas Sąrašo 1.2 punkte ir Tvarkos aprašo 6.2 punkte nurodytas veiklas, kurias vykdant buvo naudojami kiti nei atsinaujinantys energijos ištekliai.

41. Savo ruožtu, atsižvelgdama į tyrimą pradėjusio teismo apibrėžtas norminės bylos ribas, įvertinusi, kad pagal individualioje byloje kilusio ginčo esmę ir aktualias faktines aplinkybes nėra poreikio bei galimybės šių ribų plėsti, išplėstinė teisėjų kolegija konstatuoja, kad pripažinimas, jog Sąrašo 1.2 punktas ir Tvarkos aprašo 6.2 punktas neprieštaruoja minėtoms Elektros energetikos įstatymo nuostatoms nagrinėjamu atveju sudaro pakankamą pagrindą išvadai, kad atskiras Komisijos nutarimų (atskirai nevertinant šių aktų teisinio statuso) nuostatų teisėtumo tyrimas netenka prasmės, šis tyrimas būtų perteklinis ir nereikšmingas nagrinėjamai individualiai bylai išspręsti. Atitinkamai ši norminės bylos dalis taip pat nutrauktina.

Vadovaudamasi Administracinių bylų teisenos įstatymo 101 straipsnio 1 punktu, 114 straipsnio 1 dalimi, 115 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo išplėstinė teisėjų kolegija

n u s p r e n d ž i a:

Pripažinti, kad Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2009 m. lapkričio 24 d. įsakymo Nr. 1-214 „Dėl viešuosius interesus atitinkančių paslaugų elektros energetikos sektoriuje sąrašo nustatymo“ 1.2 punktas ir Viešuosius interesus atitinkančių paslaugų teikimo tvarkos aprašo, patvirtinto energetikos ministro 2009 m. lapkričio 24 d. įsakymu Nr. 1-215, 6.2 punktas (energetikos ministro 2010 m. spalio 8 d. įsakymo Nr. 1-283 redakcija), kiek juose viešuosius interesus atitinkančioms paslaugoms priskirta elektros energijos gamyba naudojant kitus nei atsinaujinančius energijos išteklius, neprieštaruoja Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo 2 straipsnio 40 ir 41 dalims (2009 m. gruodžio 22 d. įstatymo Nr. XI-641 redakcija) ir 9 straipsniui (2004 m. liepos 1 d. įstatymo Nr. IX-2307 redakcija).

Nutraukti likusių norminės administracinės bylos dalį.

Sprendimas neskundžiamas.

Teisėjai

Laimutis Alechnavičius

Anatolijus Baranovas

Ramūnas Gadliauskas

Romanas Klišauskas

Dalia Višinskienė